

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE CONCILIIS, ET|| ECCLESIA MILITANTE,|| QVATVOR LIBRIS||
COMPREHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

Praefatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53873)

LIBER PRIMVS
DE CONCILIIIS, ET
ECCLESIA.

P R A E F A T I O.

SACRORVM CONCILIO-
rum auctoritatem, qua semper in
Ecclesia magna fuit, aduersus mul-
tiplices haereticorum fraudes & ca-
lumnias, his libris pro viribus defensurus, ante-
quã ad rem ipsam aggrediar, pauca quaedam pu-
taui esse dicenda de summa atq; incredibili calli-
ditate, quam ad hanc eleuandam auctoritatem
Satanae administri nostris temporibus adhibue-
runt. Etenim quoniam sacrosancta Conciliorum
auctoritas in Ecclesia Catholica, vt par erat, sem-
per eminuit, & saepe in maximis rerũ perturba-
tionibus, ad dissipandas errorum tenebras, quasi
fulgor quidam salutaris illuxit, non existimauit
hostis humani generis posse diutius se discordias
in Ecclesia serere, & schismata, atq; haereses con-
seruare & propagare, nisi iudicia Ecclesiastica de

AA 4 medio

medio tolleret: & cathedram illam euerteret, ex qua Christus ipse per homines sonans, & iudicās, omnes fidei controuersias litesq; componit.

Itaque Lutheranos excitauit homines, ut ad fallendum paratos, ita proiectos ad mentiendum; qui quidem, cum initio nullo modo fieri posse crederent, ut summus Pontifex ad indicendum generale Concilium adduceretur, coeperunt ipsi magna contentione simul & Pontificē grauiter accusare, & aduersus eundem Pontificem Concilij generalis opem implorare. Ita enim fore arbitrabantur, ut & quaecunque uellent scelera atque flagitia, quamuis falsa & incredibilia, de Pontifice liberè spargere, & eum apud omnes Christianas nationes reum maximorum criminum facere sibi liceret, & ipsi interim non Ecclesie hostes esse, ut re ipsa erant, sed uiri amantes pietatis, fideiq; zelum habere, quippe qui Concilij auctoritatem agnoscerent, ab omnibus iudicarentur. Quocirca tot & tam atrocibus calumniis, & maledictis, & uoce, & literis Christi vicarium onerauerunt, ut permultis, magnisq; nationibus planè persuaserint, eum nō Christianum praesulem, sed Christi iuratum hostem, atq; aded ipsum uerum, & propriè dictum Antichristum esse.

Oratio-

Orationem certè immensam susciperem, si ea mendacia percensere vellem, quibus heretici huius temporis in omnibus penè libris, & sermonibus suis Apostolica sedis Pontificem impudentissimè asperserunt. vnum solum aut alterum exempli causa attingam. Martinus LUTHERVS in libro de Ecclesia propè extremo: Papa, inquit, Scripturam sacram, in coeno, & puluere sepeliit, & doctrinam Christianam penè integram deleuit. Exstat libellus de primatu Papæ, scriptus nomine totius Synodi SMALCHALDICÆ, auctore, ut arbitror, Philippo, quo in libro, præclara illa Synodus Lutheranorum ab hoc mendacio exorditur: Papa, inquit, arrogat sibi auctoritatem condendi leges de cultibus, de mutatione Sacramentorum, de doctrina, & vult suos articulos, sua decreta, suas leges existimari pares legibus diuinis. Et infra: Arrogat sibi Papa diuinam auctoritatē, quia sumit sibi ius mutandi doctrinam Christi, & cultus à Deo institutos, & suam doctrinam, & suos cultus vult obseruari tanquam diuina.

At quod Sacramentum, quem cultum à Deo institutum, quem doctrinæ articulum Papa mutauit? Et quis ille Pontifex fuit qui suas leges di-

AA 5 uinis

uiniſ legibus exaequauit? an non videmus quoti-
 die Pontificias leges, vel ab iisdem, qui tulerunt,
 vel à ſucceſſoribus, ſi tempus id poſtulet, abroga-
 ri? Quæ verò diuina lex ab vllò vnquam Ponti-
 fice legitur abrogata? ſed nolo in eiufmodi nugis
 tempus amittere. Hoc affirmo, ſimilibus menda-
 ciis plenos eſſe libros Lutheranorum, eaq; apud
 illos, non vt res ſaltem dubias, ſed vt oracula
 certiffima literis, & ſermone omnium celebrari.
 Qui tamen initio, vt dicebam, ne omnino alieni
 ab Eccleſia Catholica eſſe viderentur, quanto
 plus auctoritatis detrahebãt Pontifici, tanto am-
 plius Concilio tribuebant. Exſtat Lutheri ipſius
 ad generale Concilium prouocatio. Exſtant co-
 mitia imperialia Auguſtana, Norimbergenſia,
 Spirenſia, Ratiſponenſia, VVormatienſia, aliaq;
 nonnulla, in quibus Lutherani generale Conci-
 lium ſæpius poſtularunt.

At ne fortè moleſtum ſit, ſi tempus in tam
 variis tot comitiorum actis recitandis contera-
 mus, proferam tibi, Lector, ipſorum proteſtan-
 tium teſtimonium, quod ad initium eius libri,
 qui Proteſtatio aduerſus Concilium Tri-
 dentinum inſcribitur, continetur: Profite-
 mur, inquiunt, ac proteſtamur nos adhære-
 re, ac ſemper adhæſiſſe proteſtationi, & ap-
 pella-

pellationi R. Patris D. LUTHERI ab iniu-
stissimo, violentissimoque iudicio Pontifi-
cis, ac omnium eius factionis iudicum, ad
liberum, Christianum, legitimū, ac in Spi-
ritu sancto congregatum Concilium. Qui
processus, protestatio, & appellatio fuit po-
stea vnanimiter, ac multoties à nostris Ec-
clesiis renouatus, & in aliquot etiam impe-
rialibus conuentibus ab omnibus statibus
comprobatus. *Hæc ipsorum sunt verba, qui-
bus, ut vides, affirmant, Lutherum primò, dein-
de Ecclesias suas, postremò etiam Principes sibi
addictos, à Pontificis sententia ad Concilij iudi-
cium sepius appellasse.*

*Sed quamdiu existimas, in sententia ista ex-
petendi Concilij permanserūt? quamdiu nullum
futurum esse Concilium sperauerunt. Nam simul
ac PAVLVS Pontifex eius nominis tertius, Con-
cilium generale ad Tridentum indixit, & eius-
dem Concilij fundamenta iaci, & initia quædam
apparere cæperunt, continuò illi mutata senten-
tia, vel potius, quam antè simulauerant, aperte
prodita, Concilium improbare, à Conciliis appel-
lare, nec solum recentia, sed etiam vetera omnia
reprehendere, & ipsum Tridentinum vixdum
inchoatum inuectiuis, censuris, protestationibus,
calum-*

calumniis quoque & mendaciis opprimere studuerunt, ut si fieri posset, prius Concilium illud hæreticorum astutia solueretur, quàm Catholicorum diligentia coalesceret.

Ita verò esse, ut dico, testes mihi sunt omnes, qui legerunt librum de Conciliis à Luthero illo ipso tempore conscriptum; libellum Philippi Melancthonis de causis, cur Lutherani ad Concilium nõ accesserint; librũ Protestationis XXXIV. Ministrorum; librum Illyrici de norma ac praxi Concilij: Denique Martini Kemnitij examen Tridentini Concilij, Consilium Caroli Molinæi super eodem non admittendo Concilio; antidotum Ioannis Caluini contra eiusdẽ venena Concilij. Sed operæ precium erit ex istis ipsis, quos nominauimus, auctoribus, aliquid proponere, ut ex eorum verbis & testimonio cognoscas, quanti fiant ab illis Ecclesiæ Concilia, quæ paulò antè tantoperè flagitauerant.

Igitur Martinus LUTHERVS, cùm fama accepisset, indictum esse Concilium, continuò arrepto calamo, librum confecit, atq; inscripsit, de Conciliis: credo, ut ageret Deo gratias, & Ecclesiæ gratularetur, atq; omnes ad Concilium inuitaret. Nihil minus; summa enim libri est, nihil esse opus Conciliis, cùm etiam vetera illa sanctissima

sima & celeberrima errauerint, & quilibet Parochi & Ludimagistri non minus possint in Ecclesia, quàm quæuis maxima, & numerosissima Concilia. ORDITVR à Concilio illo sine controversia antiquissimo & sanctissimo, quod Apostoli Hierosolymis celebrauerunt: & quoniam in eo Concilio Apostoli decreuerunt abstinendum esse à sanguine & suffocato, ad has angustias nos redigit, ut vel ab his cibis nos abstineamus, vel aperte fateamur, liberum esse Concilio summo ac primo non obedire. DEINDE, grauitè exponit quanta calamitas esset, non vesci deinceps capreis, leporibus, ceruis, cuniculis, anseribus, turdis, ceterisq; auiculis, & quod miserius est, abstinere lucanicis, aliisq; farciminibus, & iusculis etiam quibusdam, quæ non solum pipere cõdiuntur, sed etiam sanguine (ut ipse loquitur, qui ista bene norat) vel liquido tinguntur, vel crasso, & coagulato infarciuntur.

Quia verò tam grauis iactura nullo modo subeunda Lutherò esse videbatur, inde effecit, non esse Apostolico decreto obtemperandum. Ex quo rursum ita conclusit; ergo liberum est nobis omnia alia Concilia relinquere, & sic liberi sumus ab omnibus Conciliis. Præclare omnino: quasi verò quia non tenemur ea Concilij lege, quæ solum

lum

lùm ad tempus data fuerat, iam nullis alijs Conciliorum legibus teneamur.

Pergit deinde ad N I C Æ N V M I. Concilium, cuius in Ecclesia Catholica semper summa auctoritas fuit, ac de canonibus eius Concilij loquens: Hi omnes, inquit, articuli, fœnum, stramen, ligna, stipulæ fuerunt. Et infra: De illis ligneis articulis reliquiæ manserunt, quasi aliqui titiones, nempe articulus de festo Paschatis. Hic nimirum est honor, quem habet Lutherus antiquissimo & celeberrimo Concilio, ut eius decreta ligna, fœnum, stipulas, titiones appellet. Sed parum esset, si tantum non necessarios, ac superuacaneos eos canones diceret, & non etiam periculosos, impossibiles, inter se contrarios ac pugnantes esse cõtenderet. Quia enim vetat Concilium, ne qui se absciderunt sacris Ordinibus initientur, & simul imperat hominibus sacratis, ne vllam omnino domi suæ fœminam habeant, præter matrem aut sororem. Hic prorsus, inquit Lutherus, non intelligo sanctum Spiritum in hoc Cõcilio. si illi pro idoneis non sunt reputandi in ministerio Ecclesiastico, qui seipso castrant ad vitanda libidinum incendia; & rursus illi etiam non sunt idonei, qui ad euincendos carnis stimu-

stimu-

stimulos habent, aut ducunt vxores; quò res tandem cadet? An debebit Episcopus, aut Concionator illum intolerabilem ardorem, & æstum amoris illiciti sustinere, & neque coniugio, neq; castratione se ab his periculis liberare? *Quasi verò, Luthere, nihil sit medium, inter coniugium & castrationem: quo pacto igitur, Paulus, Ioannes, Iacobus, Apostoli ceteri, Ambrosius, Hieronymus, Gregorius, & quid enumero singulos homines? quo pacto, inquam, tot millia Sanctorum, neq; se ipsi absciderunt, & tamen vsq; ad vita finem vxoribus caruerunt? nimirum precibus, ieiuniis, labore assiduo, non membrorum abscissione gloriosa certamina superantur.*

Sed audiamus, quàm honorificè de hoc eodem Nicano Concilio sub finem huius loci loquatur LUTHERVS: An verò, inquit, nihil aliud est negotij Spiritui sancto in Conciliis, quàm vt impossibilibus, periculosis, nō necessariis legibus suos ministros obstringat, & oneret? Quæ cum ita sint, vides certè, Lector, quanti faciat Lutherus Conciliorum auctoritatem, cum decreta Nicani Concilij, quo nullum est magis à Patribus omnibus laudatum, lignea, non necessaria, periculosa, impossibilia, inter se pugnan-

pugnan-

pugnantia, ac demum stramen, scenum, stipulas, titiones ore impudentissimo appellare non vereatur; quid, quod omnia Concilia ita extenuat, ut cum eis Parochorum industriam, & Ludimagistrorum auctoritatem comparet: Putasne, inquit, adeò esse tenue, aut angustum officium Parochi, aut Ludimoderatoris, ut nò possint aliqua ex parte conferri ad Concilia; dicam & quiddam amplius, maius lumen accedit doctrinæ Christianæ ex Catechismo puerili, quàm ex omnibus Conciliis. Et infra: Et quid opus est verbis, etiam si omnium Synodorù decreta possent per infundibulum demitti in tuum corpus, tamen nondum esses Christianus, quia nimis parum conferunt. Egregia sanè conclusio, & digna tam graui Theologo, qui paulò antè tam serio videbatur Concilij generalis iudicium appellare. Omitto quod dicit de II. III. & IV. Synodo, cum & similia sint prioribus, & ego breuitati studeam.

Venio igitur ad ea mendacia, quæ ad extenuandam Concilij Tridētini auctoritatem aduersarij sine vlllo pudore effutiunt, nec tamen omnia, nec etiã plurima, id enim infiniti operis esset; sed pauca de multis proferam: Illi Sycophantæ, inquit.

LVTHE-

LVTHERVS in libro de Conciliis, qui parasitantur Papæ, adeò sunt dementati, vt hoc paradoxum audacissimè defendant, Concilia potestatem habere condendi nouos articulos fidei, & mutandi veteres. At qui sunt isti Sycophanta? Cur nemo nominatur? ubi, quando, quo teste dixerunt, aut scripserunt, posse à Conciliis fidei articulos immutari?

Matthias ILLYRICVS in libro de norma ac praxi Concilij Tridentini: Clamant illi, inquit, Concilij scilicet Patres, Ecclesiam, id est, Pontificem cum suis spiritualibus esse supra Scripturam, & Papam posse ex plenitudine potestatis contra Apostolum, & totum vetus Testamentum dispensare. Hæc ille. Sed exstat Concilium, legatur diligenter, nusquam inuenientur eiùsmodi portenta.

Martinus KEMNITIVS in examine Concilij Tridentini, ita diues mendaciorum est, vt quatuor sententiolis, quinque mendacia comprehenderit: Dicunt, inquit, Patres videlicet Concilij, quòd Papa habeat voluntatē pro ratione, in his, quæ vult: quòd possit formā Sacramentorum ab Apostolis traditam immutare; quòd contra epistolas Pauli possit statuere; quòd dispensare possit cōtra qua-

tuor prima Concilia, & cōtra verba Euan-
gelij. *Quis crederet tam impudentes homines
reperiri potuisse, qui de Tridētino Concilio tam
audacter mentirentur, cū & ipsius acta passim
legantur, & adhuc uiuant plerique eorum, qui
ipsi per se Concilio interfuerunt.*

*Sed restat adhuc aliud splendidum omnino,
& sepius repetitum aduersariorum mendacium.
Multis de causis Lutherani HOSIUM Car-
dinalem, virum aeterna memoria dignum, im-
placabili odio prosequuntur, sed eo precipue, quod
legatus Apostolicæ sedis Concilio Tridentino
presederit, atq; eidem Concilio industria & sa-
pientia sua non parum ornamenti, atq; etiam e-
molumentum contulerit. ut igitur simul, & Lega-
ti, & Synodi auctoritatem deprimerent, verba
quædam, quæ is Cardinalis in libro de expresso
verbo Dei, nomine Suenckfeldij heresiarchæ
protulerat, & ideo protulerat, ut indicaret,
quàm tetri errores ex Lutherana heresi, quasi
venenati fructus ex corrupta radice pullulas-
sent; illa, inquam, verba, tanquam si Cardinalis
ipsius sententiam continerent, boni isti viri ma-
gna cum execratione ubique disseminauerunt,
ac primùm in libro Protestationis XXXIV. Mi-
nistrorum, ita legimus: Sed iam audiamus
istius*

istius gloriosi gubernatoris præsentis conciliabuli verba, quomodo, & secundum quam regulam ille cum suis sodalibus velit de Ecclesiæ & religionis controuersis iudicare, & statuere; sic enim in blasphemiam verba erumpit, inquit: Nos verò Dei de cœlo sententiam expectabimus, ac tum istos pro sua, non pro Scripturarum sententia dimicantes, tum ipsas etiam Scripturas faceffere iubebimus. Non oportet Legis, aut Scripturæ esse peritum, sed à Deo doctum. vanus est labor, qui Scripturæ impenditur. Scriptura enim creatura est, & egenum quoddam elementum, non conuenit Christiano nimium creaturæ addictum esse. *Quibus recitatis subiiciunt Protestantes*: Hæc iste nefarius Antichristi Cardinalis legatus, & impij conciliabuli gubernator, contra viuentem Deum blasphemat.

ILLYRICVS verò in libro de norma & praxi Concilij Tridentini, posteaquam illa eadem verba ex libro Cardinalis deprompta repetiuit, ita illi bene precatus est: Dominus Iesus, inquit, obstruat igne infernali ista blasphemata ora Antichristi, & eius mancipiorum, &

vindicet gloriã ab eorum tyrannide. *Quid tibi videtur, candide Lector, an non est scelus inauditum, & audacia planè incredibile in caussa tam atroci, & tam perspicua tam impudenter mentiri? Est in manibus liber, nec vlla est in verbis eius obscuritas, & si testimonium auctoris requiritur, ego ipse doctissimum illum senem aliquando dicerem audiui: Ego ita sentirem? ego talia scriberem? si mea illa verba essent, verè dignus essem, qui in medio foro cremarer. Et placuit tamen non vni, aut duobus, sed triginta quatuor simul Ministris verba illa optimi viri in alienum sensum ita detorquere, vt quæ Suenckfeldij sunt, Cardinalis ipsius esse crederentur; qui mihi similiter fecisse videntur, ac si aliquis modò contenderet illa blasphema verba Iudæorum de Christo: Ecce homo vorax, & potator vini, non est hic homo à Deo, qui Sabbatum non custodit, reus est mortis, tolle, tolle, crucifige eum. atque alia his similia, non esse verba Iudæorum, sed Matthæi aut Ioannis, quòd in eorum Evangelij reperiantur. Habes igitur, quàm parui æstiment Concilia aduersarij, & quot fraudibus, & calumniis eorum auctoritatem eleuare conentur, qui tamen paucis antè annis generale Concilium*

cilium tanquam unicum remedium presentium
dissidiorum expetere videbantur.

S E D dicet aliquis fortasse, optabant illi
quidem, atque optant etiam nunc generale
Concilium, sed non eiusmodi, quale Tridenti-
num fuit. Ita est, optant illi generale Concilium,
sed quale nunquam fuit. Explicat enim condi-
tiones Concilij Philippus Melanchthon in eo li-
bello, quem inscripsit, de causis, cur Lutherani
ad Concilium non accesserint. sed potissimum
duæ sunt. *ALTERA*, ut ius suffragij etiam de-
cisivi habeant omnes homines docti, siue sacer-
dotes, siue laici sint; quod est in Ecclesia Christi
ad hunc diem inauditum, nec talis Concilij ul-
lum exemplum proferent, præsertim cum do-
ctos homines vocent, qui dum loquuntur, aut
scribunt, aliquot verba Græca, aut Hebraica,
Latinis admiscent. *ALTERA* conditio est,
ut detur ab Imperatore saluus conductus, non
solum personis, sed etiam causæ, hoc est, ut nec
personæ possint puniri, si nolint obtemperare
Concilio, nec fides, & confessio Lutheranorum
possit damnari, etiamsi Theologi Lutherani
eam defendere non potuerint; quæ conditio &
cum superiore apertissimè pugnat, & est ipsa per
se inepta & ridicula. Nam si nec personæ, nec sen-
tentia

tentia damnari possunt, nihil omnino in Concilio decerneretur.

Quorsum igitur attinebat petere, ut etiam laici suffragium habeant decisivum, si nihil est in Concilio decidendum? Et quorsum tot sumptus, tot pericula, tot labores in Concilio congregando? Quorsum ex toto orbe terrarum Episcopi & Doctores vexantur, ut ad Conciliū veniant? Quorsum tot dies in questionibus fidei proponendis, discutiendis, definiendis consumuntur, si posteaquam sunt omnia parata, adhuc licet unicuique Concilij decretum in controversiam revocare. Neque Philippus Melanchthon solus hoc docet, docuit ante eum Martinus Lutherus, docuere post eum Ioannes Calvinus, Ioannes Brentius, Martinus Kemnitius, Lutherani & Calvinista omnes: Capite, inquit LUTHERVS artic. 115. ex quingentis articulis, hoc Euangelium, quia neque Papæ, neque Conciliis, neque vlli hominum commissum est, ut concludat, quid sit fides. Ideo debeo dicere, Papa tu conclusisti cum Conciliis, nunc habeo ego iudicium, an acceptare queam, nec ne. Et CALVINVS lib. 4. Instit. cap. 9. §. 8. Quoties, inquit, Concilij alicuius decretū profertur, expendi primū diligenter velim,

lim,

lim, quo tempore habitum sit, qua de causa habitum, & quo consilio, quales homines interfuerint; deinde illud ipsum, de quo agitur, ad Scripturæ amussim examinari, idque in eum modum, ut Concilij definitio pondus suum habeat, sitque instar præiudicij; neque tamen examen, quod dixi, impediatur.

Itaque vult Calvinus, Concilij sententiam, præiudicium, non iudicium esse, de q̄ ea sententia posse, ac debere quoscunque, & maxime priuatos homines iudicare. Quod idem alijs verbis Kemnitius, Brentius, et ceteri omnes docent. Quid verò est hoc aliud, quàm nolle iudicium vllum fieri? nolle controuersias vnquã finire? nolle pacem & concordiam, sed bella, schismata, dissensiones, lites vigere perpetuò? Sed bene habet, nisi aliud dicerent, facilius lateret: hæretici certe non haberentur. Nunc verò ita se produnt, ut planè nunc sint cæci, qui eos hæreticos esse non vident; nam cum hæresis ab electione dicatur, nulla est nota clarior, nullum certius signum hominis hæretici, quàm cum Ecclesiastico iudicio non acquiescit, sed ipse sibi est dux, ipse iudex, ipse dogma proprium eligit, quod sequatur. Fidei, obedientia comes est, mater hu-

militas. Hæresos soror, contumacia, mater superbia est.

Quæ cum ita sint, nostra iam partes erunt, ut quantum operæ, industria, laboris in Ecclesiastica auctoritate labefactanda hostes fidei ponunt, tantum nos in eadem asserenda, ac vindicanda ponamus; & quoniam ea in summo Pontifice, & Episcoporum Conciliis præcipuè cernitur, & nos iam de Pontifice quinque libris, pro ingenij nostri tenuitate, disseruimus; nunc de Conciliis, quanta maxima poterimus claritate, Deo duce atq; auspice, disseremus.

CAPVT